

KS ZNB - Správa Státnej bezpečnosti
Bratislava

č.j.: OS - 0016/MU-E-76

V Bratislave 12.1.1976

KS-ZNB-SPRÁVA ŠtB.
BRATISLAVA

Doslo: 20. 1. 1976.

Č. j.: OS-0016/01-76

Prílohy: 2/15

Prísne tajné

Výtlačok č. : 1
Počet listov : 13
Prílohy : 1/2

S P R Á V A

z vyhodnotenia mimoriadnych udalostí v roku 1975

Vyhotované v 6 výtlačkoch
pre štáb náčelníka Správy
ŠtB Bratislava

Pre d k l a d á :
na vyf. h. sch
Náčelník III. odboru :
pplk. Karol Galčík

V/1982
vyf. h. sch

Na základe Smerníc pre rozsah činnosti skupín S ŠtB v súvislosti s objasňovaním mimoriadnych udalostí s organizovaním preventívnej činnosti vo vyčlenených objektoch Západoslovenského kraja predkladám vyhodnotenie za rok 1975.

Rozborom mimoriadnych udalostí bolo zistené, že na území Západoslovenského kraja vzniklo v roku 1975 celkom 306 mimoriadnych udalostí, čím bola spôsobená čs. národnému hospodárstvu materiálna škoda 38 056 125,- Kčs.

Z toho :	242 požiarov	mat. škoda	27 208 181,- Kčs
	8 výbuchov	mat. škoda	2 393 000,- Kčs
	45 havárií	mat. škoda	7 170 871,- Kčs
	8 prev.porúch	mat. škoda	954 073,- Kčs
	3 prípady uhy- nutia zvierat	mat. škoda	330 000,- Kčs

Podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva výskyt mimoriadnych udalostí je nasledovný :

V odvetví strojárenského priemyslu :

9 požiarov	mat. škoda	2 153 334,- Kčs
- výbuchov	-	-
3 havárie	mat. škoda	680 000,- Kčs
- prev. porúch	-	-

V odvetví chemického priemyslu :

10 požiarov	mat. škoda	4 167 000,- Kčs
5 výbuchov	mat. škoda	2 235 000,- Kčs
12 havárií	mat. škoda	1 857 661,- Kčs
3 prev. poruchy	mat. škoda	705 600,- Kčs

V odvetví železničnej, vodnej, cestnej a leteckej dopravy :

10 požiarov	mat. škoda	4 983 000,- Kčs
- výbuchov	-	-
9 havárií	mat. škoda	2 883 000,- Kčs
7 prev. porúch	mat. škoda	211 000,- Kčs

V odvetví pelív :

2 požiare	mat. škoda	76 000,- Kčs
- výbuchov	-	-
- havárií	-	-
- prev. porúch	-	-

V odvetví energetiky :

1 požiar	mat. škoda	56 000,- Kčs
- výbuchov	-	-
1 havária	mat. škoda	200 000,- Kčs
3 prev. poruchy	mat. škoda	220 000,- Kčs

V odvetví poľnohospodárstva :

154 požiarov	mat. škoda	7 449 640,- Kčs
- výbuchov	-	-
8 havárií	mat. škoda	621 140,- Kčs
3 prípady uhy- nutia zvierat	mat. škoda	330 000,- Kčs

V odvetví stavebníctva :

23 požiarov	mat. škoda	5 284 440,- Kčs
- výbuchov	-	-
3 havárie	mat. škoda	688 000,- Kčs
- prev. porúch	-	-

V inom odvetví národného hospodárstva :

33 požiarov	mat. škoda	4 018 767,- Kčs
3 výbuchy	mat. škoda	158 000,- Kčs
4 havárie	mat. škoda	58 470,- Kčs
- prev. porúch	-	-

Z uvedeného počtu 306 mimoriadnych udalostí sú v jednotlivých odvetviach brané základy pre určenie výšky škody od 5 000,- Kčs nahor.

V objektoch, ktoré sú vyčlenené pre organizovanie preventívnej činnosti vzniklo v roku 1975 celkom 33 prípadov mimoriadnych udalostí, čím bolo čs. národnému hospodárstvu spôsobená materiálna škoda 10 520 328,- Kčs.

Podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva vo vyčlenených objektoch výskyt mimoriadnych udalostí je nasledovný :

V odvetví chemického priemyslu :

	mat. škoda	následná škoda
6 požiarov	4 102 000,- Kčs	8 500 000,- Kčs
5 výbuchov	2 180 000,- Kčs	2 000 000,- Kčs
9 havárií	<u>1 171 948,- Kčs</u>	<u>7 013 661,- Kčs</u>
Celkom :	7 453 948,- Kčs	17 513 661,- Kčs

Výslednosť ukončenia prípadov v chemickom priemysle :

Pre všeobecné ohrozenie bolo vznesené obvinenie podľa § :

- 180 tr. zákona ns 4 osoby v 3 prípadoch

Vyšetrovanie odložené podľa § :

- 159 tr. poriadku v 6 prípadoch

Vyšetrovanie zastavené podľa § :

- 172 tr. poriadku v 8 prípadoch

Vo vyšetrovaní sa pokračuje :

- v zmysle § 180 tr. zákona v 3 prípadoch

V odvetví železničnej, vodnej, cestnej a leteckej dopravy :

	mat. škoda	následná škoda
3 požiare	497 180,- Kčs	-
4 prev. havárie	2 218 000,- Kčs	-
2 prev. poruchy	<u>31 000,- Kčs</u>	-
Celkom :	2 746 180,- Kčs	-

Výslednosť ukončenia prípadov v odvetví dopravy :

Pre všeobecné ohrozenie bolo vznesené obvinenie podľa § :

- 180 tr. zákona na 5 osôb v 3 prípadoch
- 130 tr. zákona na 1 osobu v 1 prípade

Vyšetrovanie odložené podľa § :

- 159 tr. poriadku v 1 prípade

Vyšetrovanie prerušené podľa § :

- 173 tr. poriadku v 4 prípadoch

V odvetví energetiky :

	met. škoda	následná škoda
1 prev. havária	300 000,- Kčs	-
3 prev. poruchy	20 000,- Kčs	300 000,- Kčs
Celkom :	320 000,- Kčs	300 000,- Kčs

Výslednosť ukončenia prípadov v odvetví energetiky :

Pre všeobecné ohrozenie bolovznesené obvinenie podľa § :

- 180 tr. zákona na 2 osoby v 1 prípade

Vyšetrovanie odložené podľa § :

- 159 tr. poriadku v 2 prípadoch

Nebolo zohájené vyšetrovanie :

v 1 prípade

Z vyše uvedeného počtu 306 prípadov mimoriadnych udalostí v Západoslovenskom kraji sa príslušníci skupiny III. odboru Správy ŠtB podieľali na šetrení a objasňovaní mimoriadnych udalostí v súčinnosti s VB v 44 prípadoch :

- Z toho : - v 33 prípadoch vo vyčlenených objektoch, kde bola v 6 prípadoch aj účasť vyšetrovateľov ŠtB
- v 11 prípadoch bola účasť skupiny pracovníkov III. odboru S ŠtB mimo vyčlenených objektoch, t.j. v tých prípadoch, kde bol výjazd skupiny náčelníka KS ZNB v zmysle Nariadenia FMV č. 25. Z uvedeného počtu 11 prípadov bola tiež v 4 prípadoch aj účasť pracovníkov O ŠtB.

Vo všetkých 33 prípadoch vzniklých mimoriadnych udalostí príslušníci skupiny III. odboru S ŠtB svoju účasť na šetrení prerušili, pretože v priebehu objasňovania a šetrenia bolo dostatočne preukázané, že sa nejedná o úmyselné zvinenie /kontrarevolučný motív/. Boli však v priebehu šetrenia a objasňovania mimoriadnych udalostí získané poznatky, prostredníctvom aktívu a dôverníckej siete, na základe ktorých sa pomohlo v 6 prípadoch objasniť príčiny a zvinenia vzniku mimoriadnych udalostí.

V priebehu roka 1975 nebola samostatne rozpracovaná ani jedna mimoriadna udalosť pracovníkmi III. odboru S ŠtB v zmysle čl. 14 Nariadenia námestníka FMV ČSSR č. 25. Všetky prípady boli a sú ukončované podľa rozhodnutia náčelníka KS ZNB príslušnými vyšetrojúcimi útvarmi VB.

Kdo vybral zalku

Obdobne v roku 1975 nebol na skupine zložený ani jeden agentúrno - pátrací zväzok. Taktiež neboli zavedené agentúrno - pátracie zväzky v rozpore s Prevádzacími smernicami iných

súčasť Oddelení ŠtB a oddelení Správy ŠtB.

Operatívni pracovníci, ktorí obhospodarujú vyčlenené objekty ku kontrarozviednemu rozpracovaniu sa pri výskyte mimoriadnych udalostí podieľali a podieľajú tým, že využívajú agentúrne a dôvernú sieť, s cieľom získania poznatkov o možnom úmyselnom zavinení v tej-ktorej mimoriadnej udalosti, ako aj k zisťovaniu príčin vzniku mimoriadnej udalosti. Svoje operatívne prostriedky využívajú k zisťovaniu poznatkov a signálov o negatívnych javoch v jednotlivých objektoch, ktoré môžu v konečnom dôsledku spôsobiť mimoriadnu udalosť a to hlavne na citlivých a zraniteľných miestach, ktoré písomne odstupujú pracovníkom skupiny MU. Na základe takýchto poznatkov boli v priebehu roka 1975 v troch prípadoch prevádzané preventívne opatrenia. Pri prevádzaní celoštátnej bezpečnostnej akcie "POŽIARE" boli prostredníctvom pracovníkov III. odboru S ŠtB, ktorí obhospodarujú vyčlenené objekty v chemickom, strojárskom a energetickom odvetví získané poznatky, ktoré boli využité pre zameranie kontrolných orgánov, s cieľom nasadenia hĺbkových komplexných previerok v jednotlivých závodoch. Ďalej operatívni pracovníci pri objasňovaní mimoriadnych udalostí zabezpečovali potrebný písomný materiál, ako bola technická dokumentácia vhodná pre objektívne posúdenie príčin vzniku mimoriadnych udalostí ako aj posúdenie miery zodpovednosti zavinenia osôb v prípade hrubej nedbalosti a pod. V tomto smere podiel operatívnych pracovníkov so skupinou MU za rok 1975 treba hodnotiť kladne.

Obdobne treba hodnotiť kladne spoluprácu súčastí štátnej a verejnej bezpečnosti pri objasňovaní mimoriadnych udalostí a organizovaní preventívnych opatrení. Obe zložky prevádzanou spoločnou analýzou či už v prípadoch vzniku mimoriadnych udalostí alebo organizovaním všeobecných preventívnych opatrení

se navzájom doplňujú, vzájomne si pomáhajú s predávajú poznatky, s konečným cieľom rýchleho zistenia príčin vzniku MU a organizovania preventívnych opatrení. Táto dobrá spolupráca sa prejavuje hlavne v tých prípadoch, kde prvopočiatky vzniku mimoriadnej udalosti nasvedčujú o možnom úmyselnom spôsobiť mimoriadnej udalosti. V takýchto prípadoch sa prevádzajú jednotné operatívne plány, v ktorých sú presne vyšpecifikované úlohy, ktorá zložka a akým spôsobom bude postupovať, s konečným cieľom vylúčenia alebo potvrdenia kontrarevolučného motívu nezámerného páchatela.

Prehľad vytypovaných objektov z hľadiska mimoriadnych udalostí podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva a počet dôverníckej siete v týchto :

Chemický priemysel :

	Dôverníci z roku 1974	Novozískaní dôverníci v roku 1975
n.p. Slovnaft	17	6
n.p. CHZJD	4	5
n.p. Duslo Šaľa	9	-
n.p. Elektrokarbón	4	-
n.p. JCP Štúrovo	4	-
<hr/>		
S p o l u :	35	11 .

Energetika :

A 1 Jesl. Bohunice	5	-
400 kV Križovany	1	1
Elektrárň II	1	-
ZSEZ Dispečing	1	-
110 kV Lemeč	1	-
<hr/>		
S p o l u :	9	1

Železničná doprava :

	Dôverníci z roku 1974	Novozískaní dôver. v roku 1975
Prev.odd. ČSD Blava	6	2
Lok. depo	3	-)
Vozň. depo	2	-
Žel. sten. Východ	1	-
Žel. uzol Trnava	4	1
Žel. uzol Leopoldov	2	1
Žel. uzol N. Zámky	5	-
Žel. uzol Štúrovo	1 TS	1 D
Žel. opravovne Trnava	2	-
S p o l u :	25	3
	1 TS	

*Colloas 2
Prichy FMV*

V priebehu roka 1975 nadošlo k rozšíreniu čo do počtu vyčlenených objektov. Vychádzajúc zo získaných poznatkov z celoštátnej bezpečnostnej akcie "POŽIARE" javí sa potreba vyčleniť v odvetví strojárstva dve objekty. Jedná sa o Slovenské energetické závody Tlmače /výroba teplárenských zariadení - kotlov a separátorov pre výstavbu jadrových elektrární v rámci RVHF/ a n.p. Tatra Bánovce - závod pre špeciálnu výrobu.

Písomné upozornenia boli prevedené v týchto prípadoch :

- Hlavnou úlohou skupiny pracovníkov pre objasňovanie príčin vzniku mimoriadnych udalostí a organizovanie preventívnych opatrení bolo v roku 1975 zabezpečiť dôsledné prevádzkané

celoštátne bezpečnostné akcie : "POŽIARE", "AGRONOM".

V týchto akciách pracovníci skupiny previedli za spoluúčasti kontrolných orgánov Inšpektorátu bezpečnosti práce Bratislava, Krajskej a Mestskej inšpekcie požiarnej ochrany Bratislava, písomné upozornenia riaditeľom všetkých vyčlenených objektov. V týchto písomných upozorneniach upozornili riaditeľov na 364 zistených závad, ktoré v prevážnej miere boli z citlivých a zraniteľných úsekov chemického priemyslu. *Kalm?* Prevádzanou dohliadkovou kontrolou v mesiaci septembri a októbri bolo zistené, že z uvedeného počtu 364 závad bolo 326 odstránených a zbývajúca časť závad ostáva, ktorá si vyžaduje investičné náklady na stavebnú časť a v niektorých prípadoch zmenu technológie. Okrem toho pracovníci skupiny zabezpečovali akciu "GLÓBUS", "ZÁVLEKY" a naposledy prevádzané preventívne opatrenie v energeticko - palivovej základni Západoslovenského kraja. Všetky horeuvedené opatrenia si vyžiadali značného úsilia od pracovníkov skupiny a to v mnohých prípadoch i na úkor osobného voľna.

Len v samotnej akcii "POŽIARE" bolo zistené 1 820 závad, z ktorého počtu v 242 prípadoch boli prevedené preventívne opatrenia, ktoré boli na mieste odstránené.

Doterajšie výsledky dosiahnuté akciou "POŽIARE" odhalili prípady vážneho porušovania technologickej kázně a disciplíny, či už vo výrobnej alebo predvýrobnej sfére, tekmer vo všetkých odvetviach národného hospodárstva. Tieto nedostatky skonkretizovali zraniteľnosť jednotlivých prevádzok, hlavne v chemickom priemysle, podľa ktorých bude možné vychádzať pre ďalšiu orientáciu činnosti pracovníkov skupiny v roku 1976. Záverom je možné povedať, že prevádzané bezpečnostné akcie svoj účel splnili i napriek tomu, že bol v roku 1975 zaznamenaný zvýšený výskyt mimoriadnych udalostí v Západoslovenskom kraji oproti roku 1974.

- Písomné upozornenie na zistené nedostatky v CHZJD Bratislava v súvislosti s hrubým porušovaním predpisov vnútropodnikovej prepravy a posunu priemyselných trhavín, kde hrozilo nebezpečie výbuchu. Tieto nedostatky boli na základe upozornenia odstránené o čom vedenie podniku CHZJD predložilo správu.
- Písomné upozornenie na GR Slovchemis Bratislava v súvislosti so zabezpečením realizácie navrhovanej investičnej štúdie na vybudovanie nádržového parku v prevádzke dimetylte-reftalátu /DMT/ v n.p. Slovnaft. Preventívne opatrenia boli prevedené v dôsledku opskujúcich sa požiarov a výbuchov na tejto prevádzke, na základe ktorých boli v minulosti spôsobované miliónové škody čs. národnému hospodárstvu. Poznanky pre upozornenie z hľadiska prevencie boli čerpané od znalcov - špecialistov z oboru chémie a z predchádzajúcich súdno - znaleckých posudkov a záverov týchto.
- Na základe upozornenia Správy ŠtB Banská Bystrica bolo prevedené písomné upozornenie CHZJD Bratislava o porušovaní predpisov pri expedícii trhavín pre Rudné bane Hnúšťa. Preventívnymi opatreniami bolo sledované zamedziť krádeži priemyselných trhavín počas prepravy od výrobcu k odberateľovi. Opatrenia boli prevádzané za súčinnosti orgánov železničnej dopravy.
- Písomné upozornenie Západoslovenským tlačiarňam n.p. Bratislava, kde bolo operatívne zistené, že v dôsledku porušenia protipožiarnych a bezpečnostných opatrení hrozí veľké nebezpečie vzniku požiaru. Opatrenia boli prevádzané cestou Mestskej inšpekcie požiarnej ochrany Bratislava.
- Písomné upozornenie riaditeľovi n.p. Slovnaft Bratislava na sústavné porušovanie jeho príkazu č. 12 v súvislosti s nedodržovaním bezpečnostných a protipožiarnych opatrení pri zváraní.

- Písomné upozornenie riaditeľovi CHZJD Bratislava na porušovanie ČSN pri skedovaní priemyselných trhavín. Do skladovacích priestorov mali voľný prístup nepovolane osoby, mnohokrát osoby z radov nepriateľských a iných elementov, ktoré pracujú v bezprostrednej blízkosti tejto prevádzky.
- Písomné upozornenie riaditeľovi CHZJD Bratislava na hrubé porušovanie prevádzkových predpisov vo výrobe priemyselných trhavín. Porušovanie predpisov sa týkalo osôb, ktoré pracovali viac ako 8 hodín na tejto prevádzke /16 hodín denne/, čo je v rozpore s ČSN.
- Preventívne opatrenia prevedené cestou FMV Praha na dodávateľskú firmu z NDR, ktorá dodávala pre CHZJD surovinu značne znečistenú /úlomky železa/, ktoré pri výrobe mohli spôsobiť výbuch alebo požiar. Jedná sa o výrobu zreniteľnú.

Okrem horeuvedených preventívnych opatrení pracovníci skupiny previedli radu ďalších preventívnych opatrení za úzkej súčinnosti vedúcich hospodárskych pracovníkov v jednotlivých závodoch a prevádzkach, ktoré boli zabezpečené hneď po ich zistení na mieste.

Prevedený rozbor a analýza za hodnotené obdobie roku 1975 ukazuje pre budúce obdobie výrazne zlepšiť prácu v oblasti prevencie za spolupráce a úzkej súčinnosti kontrolných orgánov Krajskej a Meetskej inšpekcie požiarnej ochrany a kontrolných orgánov Inšpektorátu bezpečnosti práce hlavne v odvetví chemického priemyslu a to u tlakových a plynových zariadení. Bolo zistené, že v týchto odvetviach najviac dochádza k vzniku mimoriadnych udalostí, ktoré spôsobujú v súvislosti s požiar-
mi, výbuchmi a prevádzkovými poruchami značné materiálne škody národnému hospodárstvu.

Pri tvorbe plánu činnosti skupiny na rok 1976 sa vychádzalo zo získaných skúseností dvojročnej činnosti skupiny pracovníkov pri III. odbore Správy ŠtB ako aj zo skúseností ktoré boli nadobudnuté pri zabezpečovaní a vlastnom vyhodnocovaní celoštátnych bezpečnostných akcií.

Celkove prevedená analýza zistených príčin vzniku mimoriadnych udalostí v roku 1975 vo vyčlenených objektoch Západoslovenského kraja ukazuje, že k týmto sústavne dochádza v dôsledku hrubého porušovania protipožiarnych predpisov, prevádzkových predpisov a z časti porušovanie vlastnej technológie hlavne v odvetví chemického priemyslu. 50 % vzniku mimoriadnych udalostí je spôsobované v dôsledku tzv. technických príčin t.j. zastaralé strojné zariadenie, preťaženie strojno-technologického zariadenia a nedostatočné prevádzkanie plánovaných kontrol z hľadiska prevádzkania bežných, stredných a generálnych opráv. V roku 1976 viac ako doteraz bude potrebné venovať pozornosť pri objasňovaní príčin vzniku mimoriadnych udalostí v tých prípadoch, kde pôjde o tzv. technické príčiny. Tento stav dáva možnosť značne zakrývať nedbalostné, prípadne úmyselné konanie nepriateľskými osobami, čo v konečnom štádiu vyšetrovania a objasňovania je ťažko dokazovateľné v dôsledku rôznych objektívnych a iných príčin.

Samotné zameranie prostriedkov operatívnych pracovníkov skupiny v roku 1976 v prevážnej miere orientovať na získanie poznatkov plnenie si povinností v kontrolnej činnosti počnúc majstrom a končiac technologom v oblasti revízných poriadkov a ČSM, ktoré sú podrobne rozpracované pre jednotlivé závody a prevádzky týchto. Na základe získaných poznatkov v tomto smere organizovať účinné a včasné preventívne opatrenia, čím predísť vzniku mimoriadnych udalostí z tzv. technických príčin.

N Á V R H N A O P A T R E N I A

Štáb náčelníka Správy ŠtB predložený rozbor o situácii na úseku mimoriadnych udalostí berie na vedomie.

Konštatuje, že napriek dosiahnutým kladným výsledkom sa vyskytli i negatívne javy, najmä pokiaľ sa týka znižovania počtu výskytov mimoriadnych udalostí v dôsledku organizovania preventívnych opatrení.

S cieľom skvalitnenia práce na úseku objasňovania príčin vzniku mimoriadnych udalostí a organizovania cieľavedomých preventívnych opatrení vo vyčlenených objektoch štáb náčelníka Správy ŠtB doporučuje

u l o ž i ě

náčelníkovi III. odboru Správy ŠtB

- 1/ Organizačne zabezpečiť splnenie všetkých úloh, ktoré sú zakotvené vo Vykonávacom pláne práce skupiny na rok 1976 v boji proti výskytu mimoriadnych udalostí a organizovaní preventívnych opatrení vo vyčlenených objektoch.

Úloha do konca roku 1976

- 2/ Zabezpečiť súčinnosť so zložkami Krajskej a Mestskej inšpekcie požiarnej ochrany a Inšpektorátu bezpečnosti práce, s cieľom organizovania preventívnych opatrení v kľúčových objektoch Západoslovenského kraja.

Úloha do konca roku 1976

- 3/ Výrazne zlepšiť činnosť skupiny pri objasňovaní a vyšetrovaní príčin vzniku mimoriadnych udalostí z hľadiska dokazovania kontrarevolučnej motivácie, hlavne v tých prípadoch kde ide o tzv. technické príčiny.
- 4/ Skvalitniť prácu s dôvernickou sieťou a špecialistami pri vyhľadávaní a získaní poznatkov o porušovaní akýchkoľvek predpisov a ČSN v dôsledku ktorých dochádza a môžu dôjsť k mimoriadnej udalosti.

Úloha do konca roku 1976

- 5/ Pripraviť podkladový materiál na prevedenie všeobecnej prevencie vo vyčlenených chemických objektoch v n.p. CHZJD Bratislava a v n.p. JCP Štúrovo, kde vychádzať z doterajších najzávažnejších prípadov vzniku mimoriadnych udalostí v týchto objektoch.

Úloha v I. štvrtroku 1976